

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

пр. Перемоги, 10, м. Київ, 01135, тел. (044) 481-32-21, факс (044) 236-1049

E-mail: ministry@mon.gov.ua, код ЄДРПОУ 38621185

Від 08.07.13 № 1/9-479

На № _____ від _____

Міністерство освіти і науки, молоді та спорту Автономної Республіки Крим, управління (департаменти) освіти і науки, Київської, Севастопольської міських державних адміністрацій

Ректорам (директорам) Кримського республіканського, обласних інститутів післядипломної педагогічної освіти, Київського університету імені Бориса Грінченка, інституту післядипломної освіти Севастопольського міського гуманітарного університету

Про діяльність психологічної служби
у 2013/2014 навчальному році

Міністерство надсилає для практичного використання методичні рекомендації щодо діяльності психологічної служби у 2013/2014 навчальному році.

Просимо довести їх до відома керівників навчальних закладів та педагогічних працівників.

Рекомендуємо проаналізувати стан забезпечення працівниками та ефективність діяльності психологічної служби в регіонах і вжити дієвих заходів щодо максимального забезпечення навчальних закладів практичними психологами та соціальними педагогами на основі нормативів чисельності, які вміщені у додатку до Положення про психологічну службу системи освіти України, затвердженого наказом МОН від 02.07. 09 р. № 616, зареєстрованого в Міністерстві юстиції України 23.07. 2009 р. за № 687/16703

Додаток на 17 арк.

Заступник Міністра

Б. М. Жебровський

Березіна Н.О. 481-32-31,
Панок В.Г. 252-70-07

Про діяльність
психологічної служби у 2013/2014 навчальному році

Українським науково-методичним центром практичної психології і соціальної роботи було опрацьовано інформацію про стан розвитку психологічної служби в АР Крим, областях, Києві та Севастополі.

В Україні продовжує зберігатися позитивна динаміка щодо кількісного складу працівників психологічної служби системи освіти. Станом на 1 червня 2013 року в системі освіти налічувалось 24 тис.546 працівників психологічної служби, що на 1 тис.011 працівників більше ніж у попередньому році та на 4 тис. 012 осіб більше у порівнянні із 2010 роком.

Серед працівників служби налічується : 16266 – практичні психологи закладів освіти, 7362 – соціальні педагоги, 918 – методисти районних, міських та обласних центрів психологічної служби або методкабінетів відповідного рівня.

Заслуговує на схвалення діяльність органів управління освітою щодо значного збільшення кількісного складу цієї категорії педагогічних працівників у Дніпропетровській, Львівській, Донецькій, Запорізькій і Одеській областях. Проте низькі темпи розвитку психологічної служби у попередньому навчальному році спостерігалися у АР Крим, Харківській, Хмельницькій та Черкаській областях. У той же час у Волинській, Тернопільській та Чернігівській областях було допущено навіть зменшення кількості працюючих.

Але суттєвою проблемою залишається значний дефіцит ставок практичних психологів та соціальних педагогів відносно затверджених нормативів чисельності (гістограма 1.8). Особливо гостро він відчувається в сільській і гірській місцевостях. Так, наприклад, якщо у містах відсоток забезпечення практичними психологами навчальних закладів складає в середньому по Україні 70 – 80 %, то у сільській місцевості всього від 20 до 40 %. Найнижчі показники забезпеченості психологами міських навчальних закладів мають Херсонська і Житомирська області (46 і 50 % відповідно), сільських – Волинська, Дніпропетровська, Донецька, Кіровоградська. Луганська і Тернопільська області (20 -25 %).

Оновлення нормативно-правових засад функціонування психолого-медико-педагогічних консультацій (ПМПК) створює сприятливі умови для розгортання їх діяльності у відповідності до передових ідей і позицій, які відповідають сучасній державній політиці підтримки дітей з вадами психофізичного розвитку, у тому числі – з інвалідністю, та концепції соціальної інклюзії, що активно впроваджуються в системі освіти України. Але суттєвою

проблемою залишається організація співпраці працівників психологічної служби та працівників ПМПК.

Варто відзначити позитивні тенденції в забезпеченості працівниками психологічної служби закладів професійно-технічної освіти. Забезпеченість ставками практичних психологів міських ПТНЗ у звітному році склала по системі в цілому близько 73 %, а сільських – 67 %, що помітно більше ніж у загальноосвітніх навчальних закладах. Забезпеченість соціальними педагогами дещо нижча і складає загалом, по міських ПТНЗ – 44%, а по сільських – 49 %. Разом з цим, спостерігається недостатній рівень взаємодії практичних психологів і соціальних педагогів цієї системи з обласними центрами психологічної служби.

Органам управління освітою необхідно звернути увагу на низький рівень забезпеченості ВНЗ I-II рівнів акредитації практичним психологами і соціальними педагогами. Так, із наявних сьогодні 704 навчальних закладів такого типу посади практичних психологів уведено до штату тільки у 250, то ж дефіцит ставок складає – 454. Очевидно, керівництво цих ВНЗ і деякі обласні керівники іще не до кінця розуміють важливість роботи працівників психологічної служби саме з цим контингентом студентів. Особливо це стосується профілактики протиправної поведінки, конфліктів, формування навичок здорового способу життя, адаптації до умов навчання і т.ін.

За останні роки спостерігається позитивна тенденція щодо збільшення працівників психологічної служби у дошкільних навчальних закладах комбінованого та компенсуючого типу, спеціальних школах (інтернатах), закладах соціальної реабілітації відповідно до нормативів чисельності.

Узагальнюючи аналіз ситуації, що склалася в Україні щодо розвитку психологічної служби за останній навчальний рік необхідно виокремити основні проблеми.

У першу чергу розвиток мережі психологічної служби пов'язаний з суб'єктивними факторами. Зокрема, з низьким рівнем розуміння значущості психологічної служби та тієї ролі, яку вона має відігравати у навчально-виховному процесі сучасного закладу освіти серед керівників органів управління освітою і керівників навчальних закладів різного типу. Деякі керівники сприймають службу як методичне об'єднання вчителів. Натомість психологічна служба має сьогодні набагато більше значення, оскільки її діяльність спрямовано на вирішення соціально-значущих проблем учнів, педагогів, школи і освіти в цілому. У зв'язку з цим, керівництву органів управління освітою разом із відповідними центрами психологічної служби необхідно організувати просвітницьку роботу серед керівників нижчого рівня і керівників закладів освіти.

Звідси - друга група причин: низький рівень менеджменту психологічною службою в ряді областей. Зокрема, питання розвитку і контролю за діяльністю служби знаходяться у компетенції не заступників начальників департаментів (управлінь), а директорів обласних інститутів післядипломної педагогічної освіти. Через це питання розвитку служби або взагалі не розглядаються на

колегіях, або розглядаються формально. Необхідно вивчити і запозичити позитивний досвід, що накопичився у цьому відношенні у Донецькій, Львівській, Київській, Сумській, Чернівецькій областях.

Необхідно зазначити, що розвиток мережі психологічної служби є нерівномірним не тільки на рівні областей і міст, а й на рівні навчальних закладів різного типу. У першу чергу це стосується сільських, гірських і малокомплектних шкіл, закладів I-II рівнів акредитації. Органам управління освітою необхідно звернути увагу на ці напрями роботи. Використати позитивний досвід, що накопичився у Вінницькій, Сумській і Чернівецькій областях де застосовуються виїзні форми роботи працівників служби.

Вдосконалення діяльності психологічної служби в сучасних умовах розвитку освіти потребує й оновлення її організаційних засад, внесення змін в існуючі нормативно-правові документи. Потребує, зокрема удосконалення нормативна основа діяльності обласних і прирівняних до них центрів психологічної служби, міських і районних ланок. Важливим у цьому процесі є введення оновленого порядку призначення і звільнення керівників служби, і. можливо введення особливого порядку атестації працівників – практичних психологів і соціальних педагогів.

Помітною проблемою залишається невисокий рівень методичного арсеналу працівників служби. Подекуди психологи застосовують методи, що не пройшли належної валідизації чи науково-методичної експертизи. Непоодинокі випадки, коли застосовуються методики, які взагалі не відносяться до наукової психології (соціоніка, астрологія і т.п.). Тому основним пріоритетом на найближчі роки має бути суттєве підвищення методичного забезпечення діяльності психологічної служби. На часі введення протоколів роботи практичного психолога і соціального педагога у типових професійних ситуаціях, розробка і затвердження в установленому порядку циклограм їхньої діяльності, оновлення процедур експертизи методичних матеріалів і методичних видань для працівників служби. Особливої уваги заслуговують оновлення змісту форм і методів професійної підготовки спеціалістів служби у ВНЗ та підвищення їхньої кваліфікації у закладах післядипломної педагогічної освіти, у період міжкурсової підготовки.

Ця проблема тісно пов'язана з наступною – проблемою підвищення якості роботи працівників служби. Вирішення цієї проблеми вбачається у запровадженні проектно-технологічного підходу в роботі практичного психолога і соціального педагога, впровадженні технологій оцінки ефективності і результативності роботи, впровадження системи моніторингів стану розвитку дітей, учнів, студентів. Результати моніторингів мають оперативно надаватися педагогічним працівникам і керівникам освіти різного рівня для внесення коректив у навчально-виховний процес як з точки зору його змісту, так і з точки зору вдосконалення форм і методів.

Звертаємо увагу на необхідності належного психологічного і соціального супроводу дітей, схильних до прояву девіантної, делінквентної поведінки. За статистичними даними МВС України упродовж 2012 року неповнолітніми або за їх участю скоєно 14 238 злочинів. Від протиправних діянь потерпіло 10 590

дітей, у тому числі 2 961 малолітня дитина (до 14 років). Особливістю криміногенної ситуації в підлітковому середовищі є зміна її структури в бік зростання корисливих злочинів. Найпоширенішими злочинами залишаються крадіжки, тобто майнові злочини (майже 66%). На кінець 2012 року у підрозділах кримінальної міліції у справах дітей органів внутрішніх справ України перебуває 14 тисяч 213 дітей, з них 1 тисяча дівчат. За статистичними даними на сьогодні злочинність неповнолітніх має таку структуру: злочини, пов'язані з наркотиками - 2,8%; хуліганство - 6,2%; крадіжки - 70,5 %; злочини проти життя та здоров'я - 2,1 %; інше - 9,4 %.

Необхідно, щоб у цьому навчальному році питання профілактики правопорушень серед неповнолітніх стали одним із пріоритетів діяльності працівників служби і в цілому педагогічних колективів навчальних закладів. Таку роботу необхідно здійснювати на нових методичних засадах, неформально, із застосуванням індивідуального підходу до кожного учня, кожного учнівського (студентського) колективу.

Питання формування здорового способу життя, відповідального ставлення за власний вибір, профілактики негативних явищ в учнівському середовищі залишаються пріоритетними у діяльності спеціалістів психологічної служби. Зокрема, на виконання п. 10 «Заходів щодо профілактики злочинності і правопорушень серед дітей, захисту їх прав на освіту», затверджених наказом Міністерства освіти і науки України від 29.10.2010 за № 1023 на базі навчальних закладів системи освіти України впроваджується інформаційно-освітня протиалкогольна програма для дітей та учнівської молоді «Сімейна розмова». Основною метою програми є підвищення рівня поінформованості підлітків про шкідливість вживання алкоголю. Програма передбачає активне залучення батьків, педагогічних працівників до виконання завдань і опрацювання матеріалу, формування свідомого і відповідального ставлення до власного здоров'я та побудована на нових методичних засадах.

У 2012-2013 навчальному році апробацію і впровадження програми "Сімейна розмова" було здійснено на базі навчальних закладів міст обласного значення: Львова, Києва, Миколаєва, Чернігова, Харкова, Донецька, Запоріжжя та міст Макіївки, Горлівки (Донецької області), Енергодара, Мелітополя (Запорізької області). До реалізації проекту активно долучилися навчальні заклади та АР Крим.

У вказаному навчальному році програма впроваджувалася на базі 1009 класів, загальна кількість дітей, які взяли участь в програмі становила – **22813** осіб.

З огляду на загальну ефективність інформаційно-освітньої протиалкогольної програми для дітей та учнівської молоді "Сімейна розмова", її визнання і відзначення нагородами МОН України, НАПН України, було прийнято рішення про розширення географії її впровадження. Таким чином, у 2013-2014 навчальному році програма буде впроваджуватися на базі навчальних закладів АР Крим, Івано-Франківської, Кіровоградської,

Чернігівської, Запорізької, Дніпропетровської, Харківської, Донецької, Чернівецької, Миколаївської областей та міста Київ. Всього у реалізації проекту братиме участь близько 2 000 вчителів, та 35 000 учнів 7-8 класів.

Органам управління освітою названих областей і міст необхідно вжити організаційних заходів щодо сприяння реалізації програми, моніторингу її впровадження та оцінки її результатів.

Одним із пріоритетних напрямів діяльності працівників психологічної служби системи освіти є забезпечення психологічного супроводу дітям з особливими освітніми потребами. Порядком організації інклюзивного навчання у загальноосвітніх навчальних закладах, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 15 серпня 2011 р. № 872, визначено, що у загальноосвітніх навчальних закладах здійснюється психолого-педагогічне супроводження дітей з особливими освітніми потребами працівниками психологічної служби (практичними психологами, соціальними педагогами) таких закладів та відповідними педагогічними працівниками.

Вищезазначеним документом передбачено проведення корекційної роботи з дітьми з особливими освітніми потребами вчителями-дефектологами та практичними психологами.

Листами Міністерства освіти і науки, молоді та спорту України від 26.07.12 № 1/9-529 «Психологічний і соціальний супровід дітей з особливими освітніми потребами в умовах інклюзивного навчання», від 02.01.13 № 1/9-1 «Про визначення завдань працівників психологічної служби щодо запровадження інклюзивного навчання» окреслено діяльність працівників психологічної служби та їхню роль у командній взаємодії усіх учасників навчально-виховного процесу щодо надання допомоги дітям з особливими освітніми потребами.

Звертаємо увагу, що відповідно до листа Міністерства освіти і науки, молоді та спорту України від 18.05.12 № 1/9-384 «Про організацію інклюзивного навчання у загальноосвітніх навчальних закладах» Індивідуальна програма розвитку дитини розробляється групою фахівців (заступник директора з навчально-виховної роботи, вчителі, асистент вчителя, психолог, вчитель-дефектолог та інші) із обов'язковим залученням батьків, або осіб, які їх замінюють.

При складанні Індивідуальної програми розвитку з метою визначення педагогами навчальних стратегій і підходів до навчання дитини з особливими освітніми потребами психолог виключно надає інформацію про її індивідуальні особливості, можливості і потреби, рівень сформованості пізнавальних процесів і дій. А саме:

- співвідношення рівня розумового розвитку дитини і вікової норми;
- рівень розвитку когнітивної сфери;
- особливості емоційно-волової сфери;
- індивідуально-типологічні особливості;
- розумова працездатність та темп розумової діяльності.

Основна мета індивідуального планування – допомога педагогічному колективу закладу пристосувати середовище до потреб дитини шляхом надання

їй додаткових послуг та форм підтримки у процесі навчання; організації спостереження за динамікою її розвитку.

Нові можливості для виконання статутних завдань діяльності психологічної служби з підвищення психологічної культури всіх учасників навчально-виховного процесу відкриває збірник програм факультативних курсів, спецкурсів та курсів за вибором.

Програми факультативних курсів, спецкурсів та курсів за вибором схвалені для використання у загальноосвітніх навчальних закладах науково-методичною комісією з проблем виховання дітей та учнівської молоді Науково-методичної ради з питань освіти Міністерства освіти і науки України (лист ПТЗО № 14.1/12-Г-165 від 15.05.2013 р.) та листом Міністерства освіти і науки України від 06.06.2013 р. № 1/9-413 «Про впровадження факультативних курсів працівниками психологічної служби системи освіти». Зміст програм представлені у варіантах з кількістю 17, 35, 52 та 70 годин, які реалізуються за рахунок годин варіативної складової навчальних планів загальноосвітніх навчальних закладів.

Для забезпечення варіативної складової навчальних планів загальноосвітніх навчальних закладів використовуються програми *спецкурсів, курсів за вибором, факультативних курсів*.

Вимоги та особливості спецкурсів, курсів за вибором та факультативних курсів викладені у Положенні про навчальні програми для забезпечення варіативної складової навчальних планів загальноосвітніх навчальних закладів Київської області, затвердженого наказом головного управління освіти і науки Київської обласної державної адміністрації від 15.04.2011р. № 134.

Спецкурс – навчальний курс, що доповнює, поглиблює зміст навчального предмета інваріантної складової навчальних планів.

Призначення (спрямування змісту) спецкурсів:

- розвиток пізнавальних інтересів і навчальних здібностей учнів;
- поглиблене вивчення окремих розділів основного курсу, що є обов'язковими у програмі даного предмета;
- поглиблене вивчення окремих розділів основного курсу, які не входять в обов'язкову програму даного предмета;
- формування стійкого пізнавального інтересу до певного предмета;
- сприяння свідомій профорієнтації старшокласників, психологічній і практичній підготовці до здобуття обраної професії.

Особливості спецкурсів:

- обов'язковість вивчення учнями всього класу;
- предметне спрямування змісту;
- науковість змісту, що базується на сучасних досягненнях галузі;
- використання різних методів навчання: словесних, наочних практичних; перевага надається методам, що сприяють формуванню пізнавальної активності: проблемно-пошуковим, дослідницьким тощо;

зміст навчальних занять і навчальні досягнення учнів фіксуються записами у класних журналах.

Курс за вибором (елективний курс) – це навчальний курс, який доповнює навчальний предмет і входить до складу допрофільної підготовки та профільного навчання.

Призначення (спрямування змісту) курсів за вибором:

сприяння самовизначенню школяра щодо профілю навчання, сфери майбутньої професійної діяльності;

забезпечення поглибленого та розширеного вивчення профільних предметів;

сприяння вивченню непрофільних предметів (орієнтація на певний вид діяльності поза профілем навчання, обраного учнем);

формування індивідуальної освітньої траєкторії школярів тощо.

Особливості курсів за вибором:

добровільність вибору учнями, але обов'язковість відвідування в межах конкретного профілю;

варіативність програм за змістом: предметно-орієнтовані та міжпредметні;

достатня або надлишкова кількість (для забезпечення учням можливості реального вибору);

короткочасність;

завершеність, оригінальність змісту;

зміст навчальних занять і навчальні досягнення учнів фіксуються записами у класних журналах.

Факультатив – це навчальний курс, що містить навчальний матеріал певного обсягу та структурно завершеного змісту, безпосередньо не пов'язаний із загальнообов'язковим навчальним змістом.

Призначення (спрямування змісту) факультативних курсів:

розвиток творчих здібностей учнів відповідно до їхніх пізнавальних інтересів;

орієнтація на формування здатності особи до самовизначення, на підготовку учнів до активної інтелектуальної праці;

реалізація ідей загального, інтелектуального та морально-етичного розвитку особистості;

сприяння глибшому ознайомленню з одним або кількома предметами певної освітньої галузі;

створення оптимальних умов для роботи з інтелектуально та творчо обдарованими учнями.

Особливості факультативних курсів:

добровільність вибору учнями;

оригінальність змісту, вихід за межі тематики навчальних предметів інваріантної складової;

застосовуються форми та методи, характерні для позакласних занять;

використання активних форм і методів навчальної діяльності;

відсутність оцінювання навчальних досягнень учнів у балах;

зміст навчальних занять фіксується записами у Журналі обліку роботи гуртка, факультативу, секції.

Важливим залишається організаційний аспект щодо використання програм курсів за вибором і факультативних курсів. Насамперед зауважимо щодо кількості годин на рік для додаткових курсів: факультативи розраховані на 9-17 годин опрацювання, мають «статус» необов'язковості, коли учень може перевірити власні нахили, здібності й уподобання, опановуючи факультативний курс. Відповідно до наказу Міністерства освіти і науки України від 20.02.2002 р. № 128 «Про затвердження Нормативів наповнюваності груп загальноосвітніх навчальних закладів усіх типів та Порядку поділу класів на групи при вивченні окремих предметів у загальноосвітніх навчальних закладах» мінімальна наповнюваність груп при проведенні факультативних занять у ЗНЗ міської місцевості становить 8 учнів, сільської місцевості – 4 учні. Ураховуючи вимоги Концепції профільної освіти, відвідувати курси за вибором мають усі учні класу. Програма курсу за вибором розрахована на 17-35 годин на рік, ці заняття є обов'язковими для відвідування учнями від початку навчального року до завершення, робота учнів у кінці навчального року має бути оцінена.

Відповідно до Інструкції з ведення класного журналу учнів 5-11(12) класів загальноосвітніх навчальних закладів (наказ МОН України № 496 від 03.06.2008 р.) «обов'язковому оцінюванню підлягають навчальні досягнення учнів із предметів інваріантної та варіативної складових робочого навчального плану закладу. Не підлягають обов'язковому оцінюванню навчальні досягнення учнів з факультативних, групових та індивідуальних занять, які фіксуються в окремому (спеціальному) журналі» (Частина 3. Оцінювання навчальних досягнень учнів. Пункт 3.1. Загальні поняття). В окремому журналі зазначається склад групи, яка відвідує факультативні заняття з предметів та ведеться облік відвідування. Оцінювання навчальних досягнень учнів із факультативів може здійснюватися за рішенням педагогічної ради.

Перелік вимог щодо основних видів оцінювання, виконання письмових робіт і перевірки зошитів, кількість, призначення та особливості оформлення зошитів, їх перевірки й критерії оцінювання містяться у методичному листі Міністерства від 21.08.2010 № 1/9-580 тощо. Там же подано зразок заповнення сторінки журналу.

Звертаємо особливу увагу, що відповідно до наказу Міністерства від 01.09.2009 р. № 806 «Про використання навчально-методичної літератури у загальноосвітніх навчальних закладах» загальноосвітні навчальні заклади мають право використовувати в організації навчально-виховного процесу (інваріантної складової) лише навчальні програми, підручники та навчально-методичні посібники, що мають відповідний гриф Міністерства освіти і науки, схвалення відповідною комісією Науково-методичної ради з питань освіти Міністерства освіти і науки.

Важливим напрямом діяльності працівників психологічної служби в наступаючому році має бути забезпечення та психологічний супровід підготовки учнів до профільного та професійного самовизначення. В сучасних умовах є необхідним оновлення цілей і змісту профорієнтаційної роботи працівників психологічної служби, переорієнтація традиційних форм і методів її організації у напрямі формування рефлексивного, творчого, ставлення

молоді, яка навчається, до власної життєвої і професійної перспективи, створення дієвих умов (організаційних, інформаційних, методичних, психолого-педагогічних тощо) для допомоги їй в активному та свідомому професійному самовизначенні та просуванні до вершин професіоналізму в межах бажаного або ж вже обраного виду праці.

Тому, змістом роботи працівників психологічної служби з підготовки учнів до профільного та професійного самовизначення має бути: формування в учнів ставлення до себе як суб'єкта майбутньої професійної діяльності, усвідомлення своєї індивідуальної неповторності, відповідальності та впевненості у досягненні майбутнього професійного успіху; активізацію процесів самопізнання, самооцінки та актуалізацію потреби у самовдосконаленні; формування системи знань учнів про специфіку профільного навчання як першого кроку до оволодіння обраною професією (для 8-9 класів), стратегію і тактику реалізації визначених напрямів власного кар'єрного зростання у майбутньому; ознайомлення учнів із способами і прийомами прийняття обґрунтованих рішень про вибір майбутнього профілю навчання (для 8-9 класів) майбутньої професії, забезпечення їх практичним досвідом пошуку необхідної інформації для розробки або ж удосконалення індивідуальної освітньої траєкторії та стратегії професійного зростання у майбутньому.

Основою для узагальнення учнем здобутих знань, необхідних для професійного самовизначення, є курси профорієнтаційного спрямування. Міністерством освіти і науки України надано гриф навчальним програмам курсів за вибором “Людина і світ професій” для учнів 8-9 класів та “Побудова кар'єри”, які можуть бути розраховані на 9, 18, 35, 70 год. і впроваджуються у загальноосвітніх навчальних закладах з 2009 р.

Розширюють спектр застосування вищезазначених програм ще дві програми “Моя майбутня професія: правила вибору” (52 год.) [курс за вибором для учнів 9-х класів загальноосвітніх навчальних закладів (52 год.)] і “Моя майбутня професія: шлях до успіху” [курс за вибором для учнів 10 (11)-х класів загальноосвітніх навчальних закладів (52 год.)]. Програми увійшли у навчально-методичний посібник “Збірник програм з викладання факультативних курсів, курсів за вибором та спецкурсів для застосування в роботі працівників психологічної служби загальноосвітніх навчальних закладів”, який також отримав гриф Міністерства освіти і науки України.

Результатом реалізації змісту курсу “Моя майбутня професія: правила вибору” є підготовка учнів 9-х класів до вибору профілю навчання в старшій школі, курсу “Моя майбутня професія: шлях до успіху” є готовність учнів випускних класів до професійного самовизначення. Змістовно рух до такого результату є процесом узгодження учнем знань про світ професій і їх вимоги до людини (Образ “Я - у світі професій”) зі сформованими та усвідомленими ним в процесі розвитку можливостями та потребами (образ “Я”). Проміжною ланкою між вимогами обраної професії і можливостями учня є його самодіяльність (власні емоційно-вольові зусилля вихованця) у напрямі зрівноважування об'єктивних вимог майбутнього професійного середовища (об'єктивно задана

потреба обрати майбутню професію у випускному класі) та суб'єктивних факторів (майбутні професійні домагання) оволодіння в майбутньому бажаною професією. Результатом такого процесу є вибір майбутньої професії. До того ж вибір профілю навчання, професійного навчального закладу для продовження освіти й оволодіння бажаною професією є першим кроком у реалізації професійної кар'єри.

Виходячи з проблем, що виникли в ході реалізації Концепції розвитку психологічної служби, та у відповідності з новими орієнтирами реформування освітньої галузі виникла потреба у розробці нових Стратегічних напрямів розвитку психологічної служби на період 2013 – 2017 рр. Такі напрями були розроблені фахівцями нашого Центру та обговорені в ході роботи кількох семінарів, конференцій і на III Форумі практичних психологів (25.04.2013 р.).

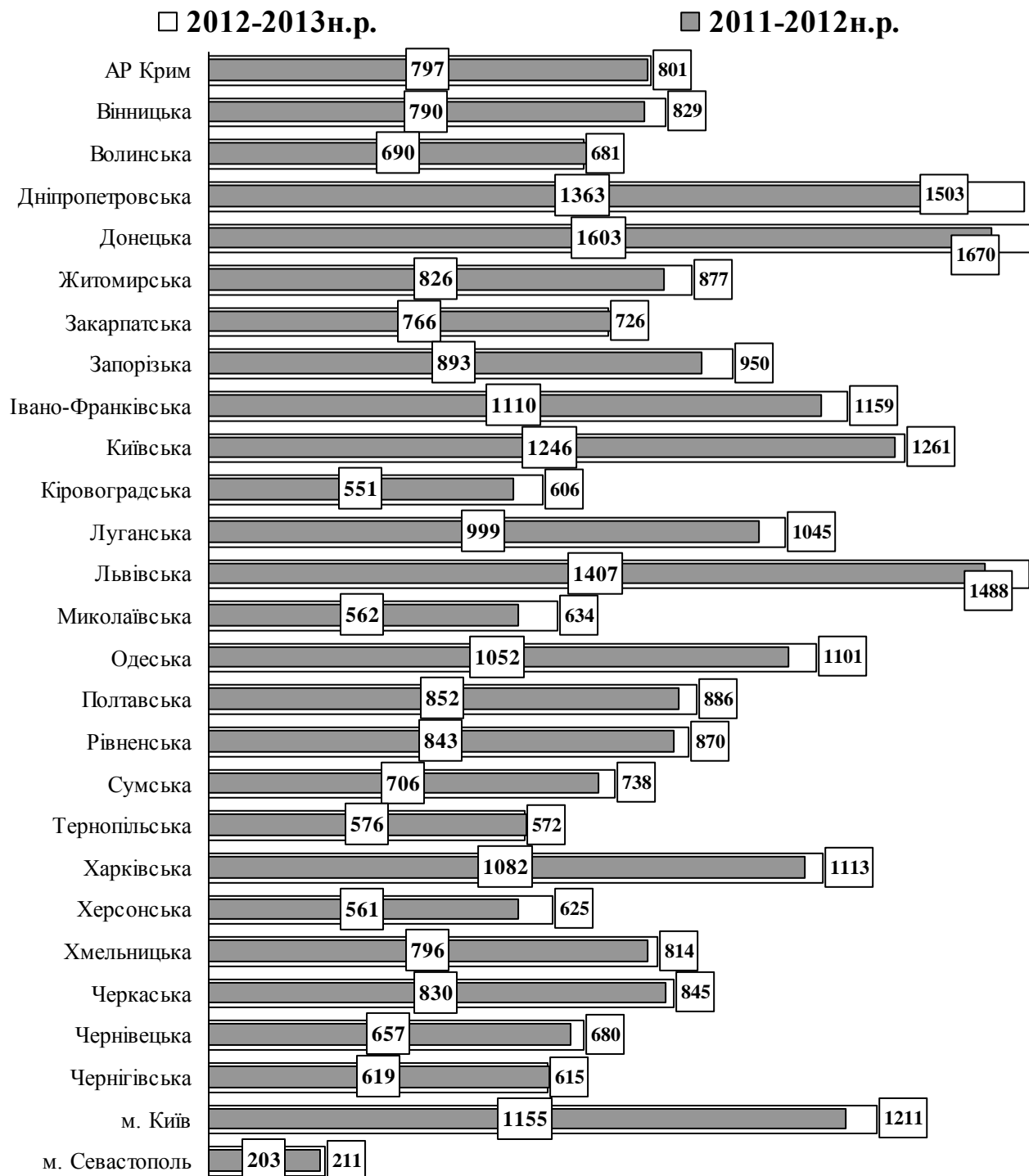
Основними стратегічними напрямами на найближчий період діяльності психологічної служби системи освіти вважаємо:

1. Підвищення психологічної компетентності керівників закладів і установ освіти.
2. Розвиток мережі психологічної служби системи освіти
3. Удосконалення організаційного рівня функціонування служби
4. Покращання методичного забезпечення діяльності служби
5. Підвищення якості роботи працівників психологічної служби

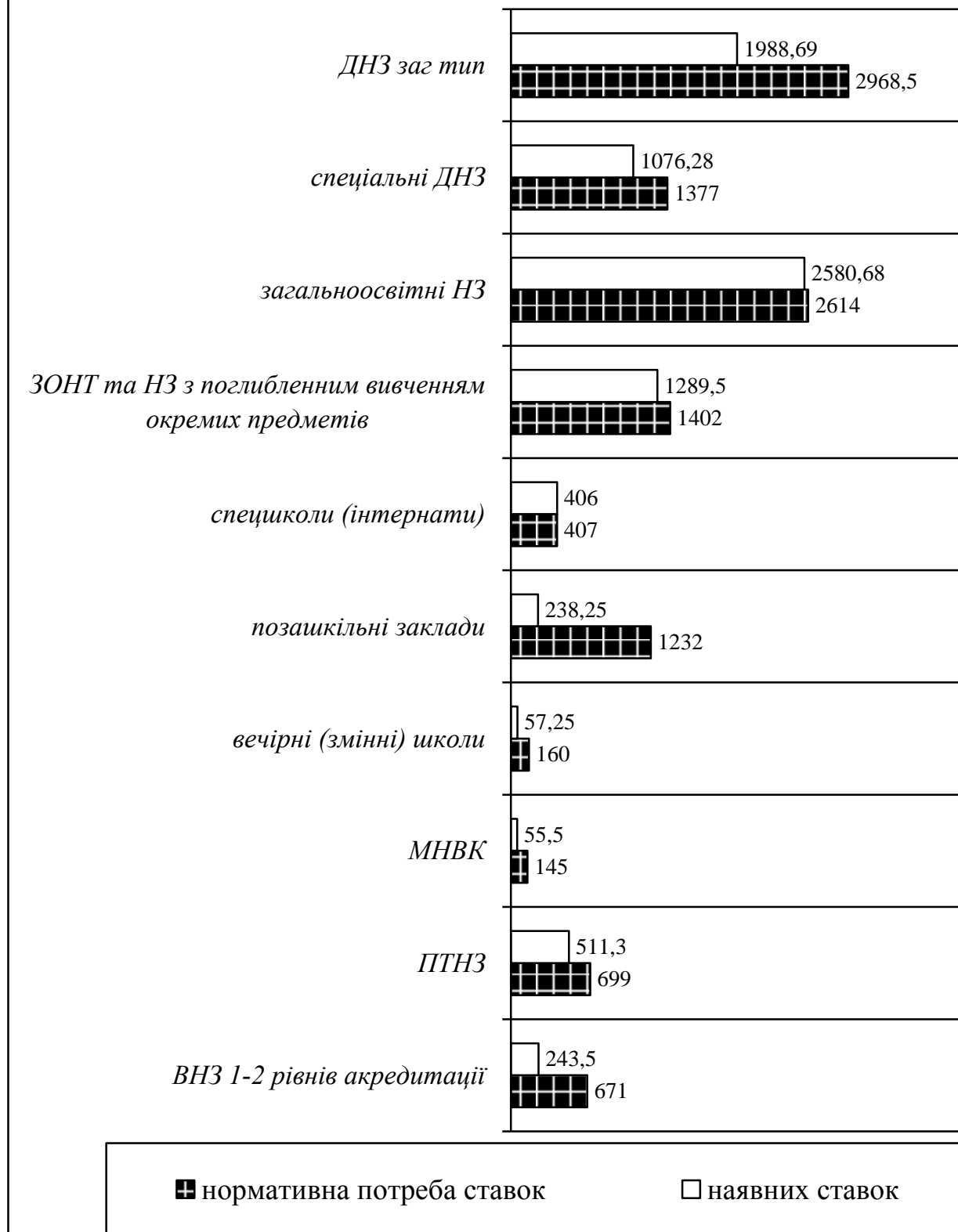
За цими п'ятьма напрямами, на нашу думку й має розвиватись психологічна служба системи освіти у найближчі роки.

Розвиток психологічної служби системи освіти у регіонах

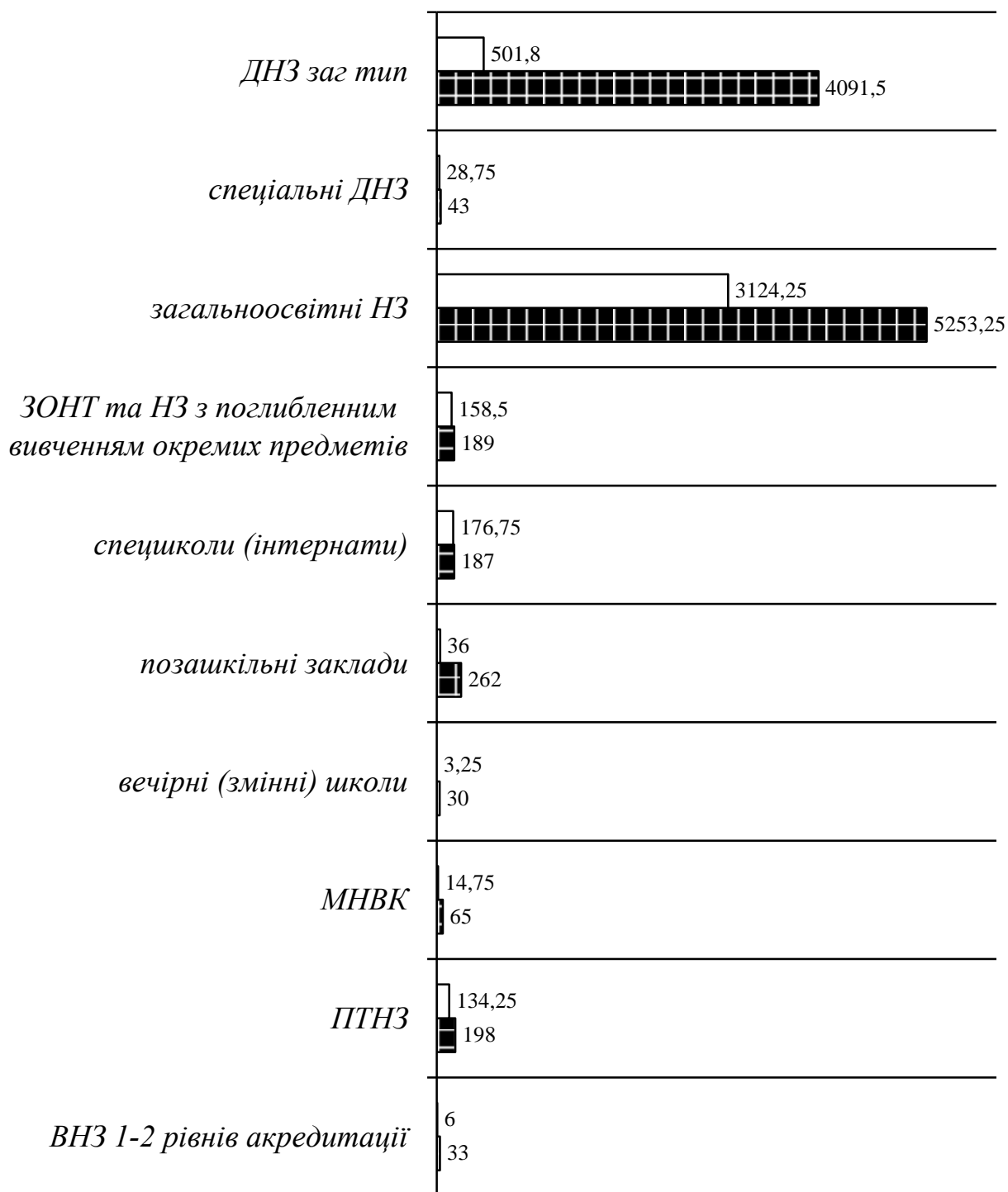
(кількість фахівців у порівнянні з минулим навчальним роком)

Нормативна потреба навчальних закладів у ставках практичних психологів та їх наявність (місто)

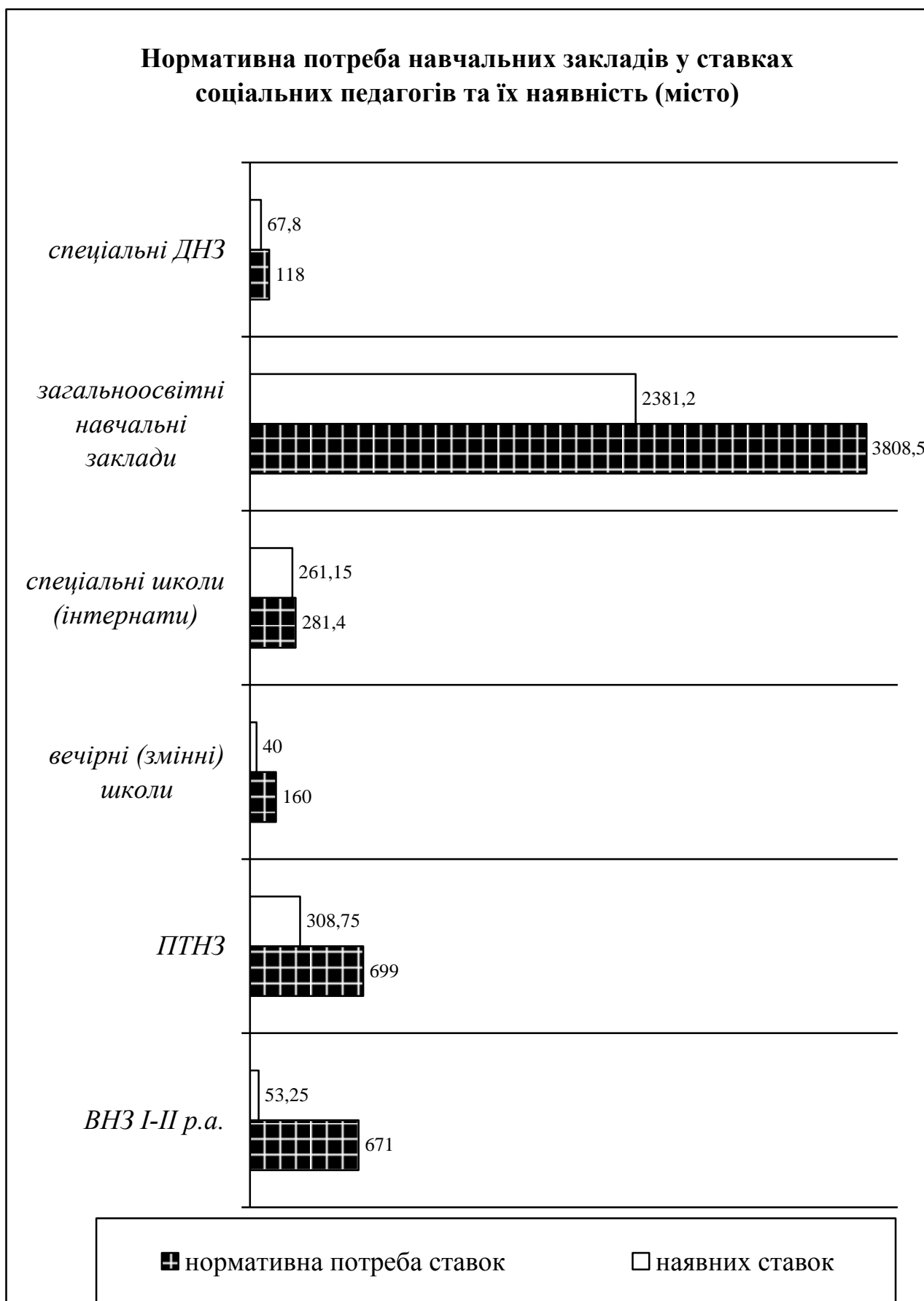

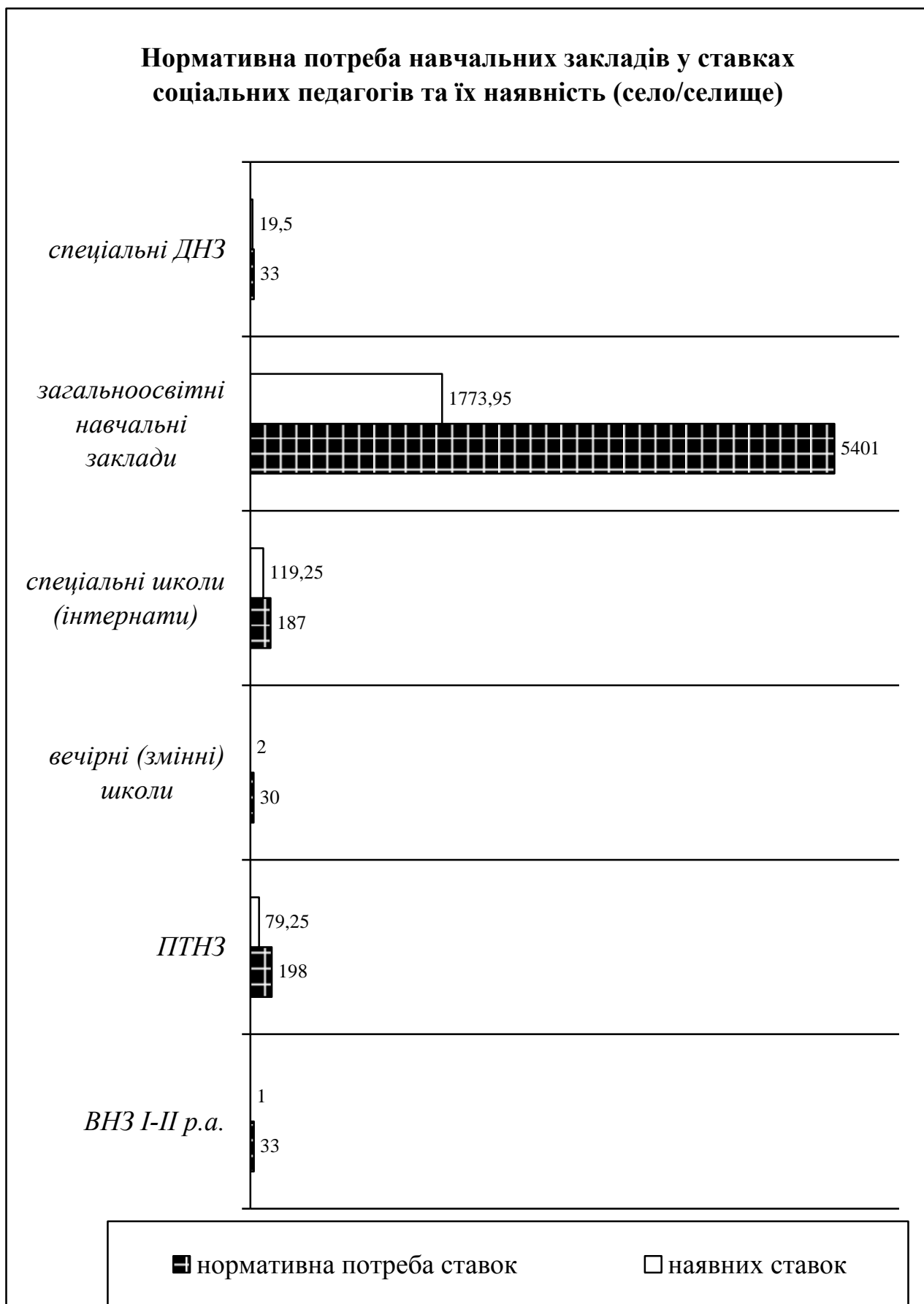
**Нормативна потреба навчальних закладів у ставках
практичних психологів та їх наявність (село/селище)**

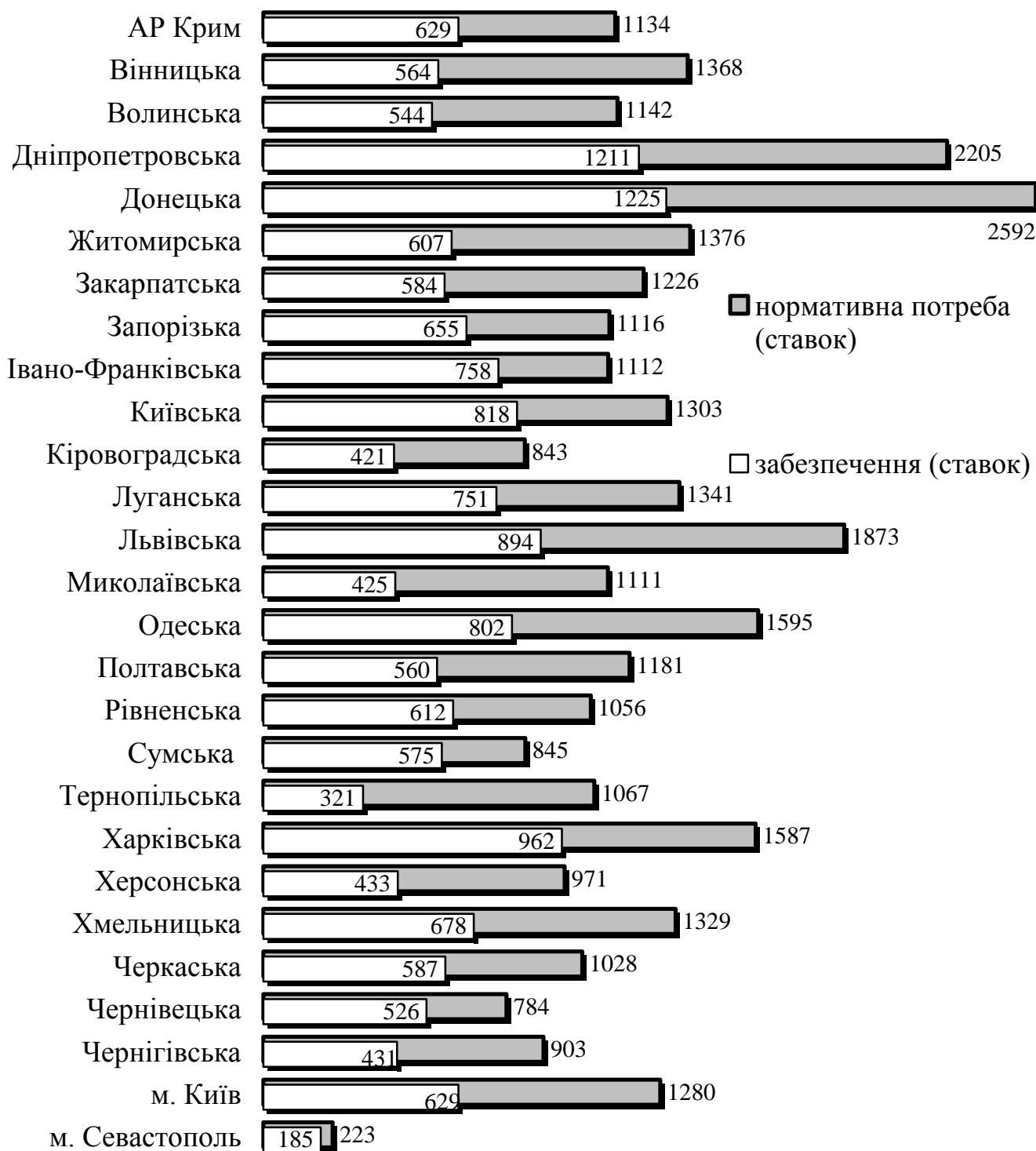
▨ нормативна потреба ставок

□ наявних ставок

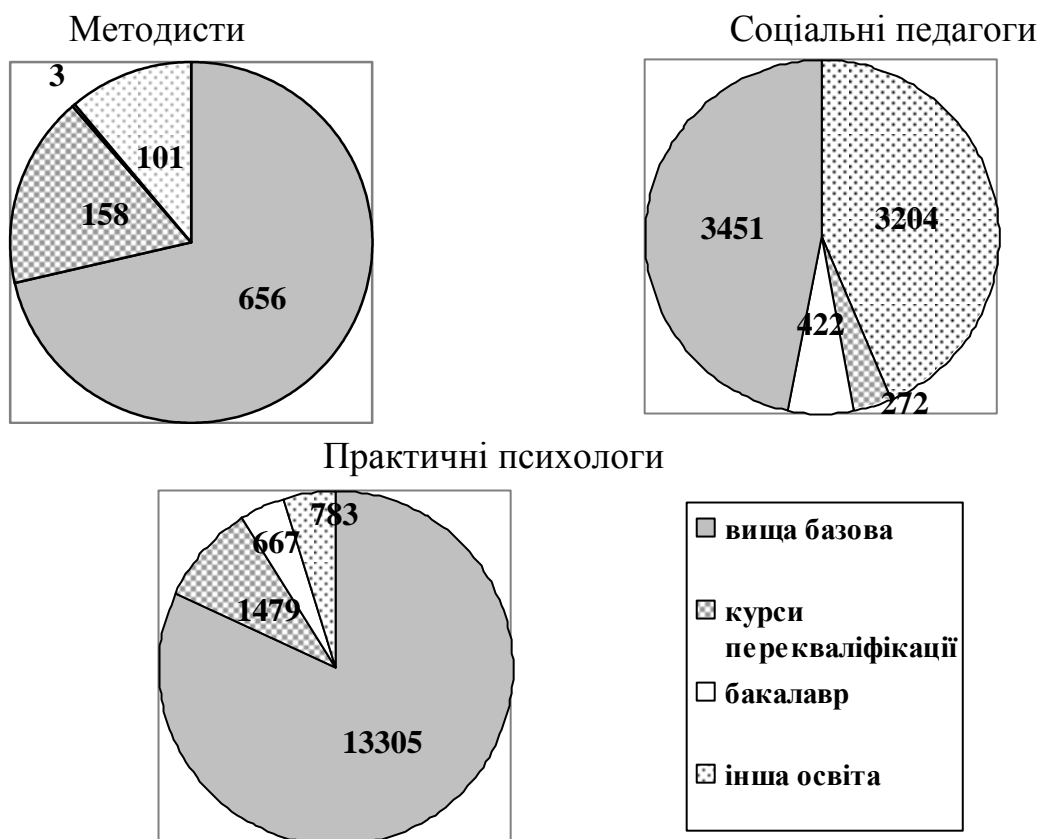
**Забезпечення фахівцями психологічної служби
відповідно до нормативів чисельності по регіонах
на кінець 2012-2013 н.р.**

* Розрахунок потреби у фахівцях психологічної служби здійснено на основі даних про кількість різних типів навчальних закладів, поданих Кримським республіканським, обласними, Київським та Севастопольським міськими центрами психологічної служби системи освіти

Гістограма 1.9

Освітній рівень фахівців на кінець 2012-2013 навчального року

Гістограма 1.10

Кваліфікаційний рівень фахівців на кінець 2012-2013 навчального року

